

Entrevista a la novel·lista italiana Francesca Duranti

Estrictament personal

L'editorial Tres i Quatre acaba de traduir al català *Efectes personals* com a primer pas per a una traducció global de l'obra de Francesca Duranti, una de les novel·listes italianes més importants d'aquest final de segle.

FRANCESCO BLANZI

«Com a muntatge cal reconèixer la vàlua del boom italià.»

Com a bona italiana, Francesca Duranti gaudeix de la roba cridanera i, no obstant, ella en té més aviat poc, d'això. Les tres o quatre vegades que ens vam trobar anava plena de grocs, amb flors que hi destacaven com una segona pell. A la presentació del seu llibre, *Efectes personals*, el primer que ha estat traduït al català, va

canviar significativament, una faldilla tubular, elegant, unes sabates de taló alt; tot ben fet, seriós, absolutament respectable, un poc com la seua literatura, que malda per sobresortir en un dels panorames més rics i, a la vegada, més caòtics de la literatura europea, el magma italià post-Eco: «De sempre, la nostra narrativa ha cercat la *bella pàgina*, n'hem tingut pocs de narra-

dors purs a Itàlia i ens hem entestat en la pàgina ben feta, sovint massa poètica per al que demanaria el gènere. El resultat ha estat llibres molt ben fets, però novel·les més aviat mediocres, poc acabades com a conjunt. Jo crec que ho sóc, de narradora, i em preocupa la història, l'argument, articular un text de manera que el lector pugui gaudir de la seua progressió. La nova

narrativa, tot aquest *boom* que s'esdevingué després d'*El nom de la rosa*, pateix aquest possible defecte.»

Francesca Duranti seu amb una tranquil·litat que es podria confondre amb la rigidesa, però aviat comprens que es tracta d'un exquisit estat d'ànim, un saber estar potser fruit de l'experiència, potser condició inseparable de la seua literatura. Arriba a ser important seguir les seues mans, com reposen damunt la taula, com les entrellaça sense creuar els dits. La Duranti se'ns mostra reticent davant de la nova narrativa italiana, però la crítica no és gens passional. Per contra, juga amb la informació, amb el que ens sembla un coneixement profund del món literari a nivell internacional: «Crec que no n'hi ha hagut tant, de *boom*, i si bé m'han dit que a l'estat espanyol ha funcionat, el fet cert és que l'èxit ha estat relatiu; potser només ha funcionat una mica a Estats Units. Com a muntatge cal reconèixer la seua vàlua i, si vols, resulta necessari en l'estructura editorial dels últims anys, però a l'hora de l'anàlisi hem d'anar amb cura si no volem fer una literatura excessivament fàtua.» Malgrat tot, reconeix la tasca de difusió que aquest tipus de fenòmens han complert en la literatura italiana i afegeix: «També és cert que ens ha servit per a descobrir coses importants, ja que el *boom* ha omplert el cabàs amb autors que havien tingut molt poca anomenada i amb altres que han estat una autèntica descoberta, com ara el cas tan especial de Gesualdo Bufalino, un escriptor que qualsevol literatura envejaria, que té un gran sentit del que és una gran obra. Evidentment, hi ha altres noms, però Bufalino seria l'exemple més clar i potser també el més extrem. Per tant, si el que compta és el resultat final, tot aquest muntatge haurà servit per a alguna cosa i, és clar, no podem negar el paper d'Umberto Eco i del seu llibre *El nom de la rosa*, ja que és una part fonamental d'aquest procés, i la seva internacionalitat ha fet més fàcil el coneixement i la consideració de la literatura italiana arreu del món.»

UNA ESCRITORA DE SA CASA

Francesca Duranti no és, segons pròpia confessió, una autora lliurada a la literatura; de fet, dona de bona

família, no ha necessitat mai fer de la literatura una professió: «El meu pas per una editorial de Milà va ser també una circumstància, una experiència, si ho vols ben interessant, però no engrescadora per a mi.» Possedidora d'una gran casa en la campanya lluquesa, se'ns va confessar amant de les feines que la nostra tradició més clàssica atribueix a una dona: «La veritat és que m'encisa compartir el meu treball com a escriptora amb el treball de la casa, amb l'atenció als meus fills; m'agrada eixir a fer la compra, per exemple.»

La seua trajectòria vital sembla no haver estat gens fàcil. Divorciada dues vegades, la segona va ser una conseqüència directa de la seua tasca literària; l'home va ser incapaç d'assumir el fet d'una dona immersa en el món de la literatura, fet, d'altra banda, que tristament ha sovintejat entre les dones de la seua generació, fins i tot a casa nostra: «Va ser molt dura aquesta obligació de triar, de sentir que si bé tu eres escriptora hi havia altres parts de la teua existència, d'aquelles que haurien d'haver-te configurat com a persona i com a ser social, que se't negaven i que, tot plegat, aconseguien dissociar aspectes indissociables. Ara mateix jo, la Francesca Duranti escriptora, continue firmant amb el cognom del meu ex-marit, i no m'ho plantege com una venjança sinó que d'alguna manera vull demostrar que sóc la mateixa persona, que no hi ha dues personalitats en mi, però sí que, aquesta personalitat única, es compon de moltes vessants diferents i que de vegades poden semblar contradictòries, per tant, pretendre només accedir a una part de la meua persona, és una gran equivocació, una mica cruel d'altra banda.»

Francesca Duranti transmet una inevitable sensació d'interès per les coses, com si sempre estigués desperta, disposada a rebre els impulsos latents del món exterior... Potser hi ajuden els seus ulls blaus, fràgils però fermes, d'una fixesa colpidora, potser la seua serietat quasi senyorívola amb una veu modulada, que mai resulta excessiva i que sap trobar el moment més adient per a intervenir. Aquest esguard encara desprèn una major fortalesa quan toca referir-se a la seua obra, sobre la qual parla amb seguretat, no per una convicció absoluta

sobre la seva vàlua, sinó més aviat per la fermesa que dona haver pensat i repensat el treball propi, haver desenvolupat una reflexió contínua sobre el seu abast, sobre la seva projecció en l'univers narratiu contemporani.

ENTRE EL CLASSICISME
I LA BELLESA

Les peripècies editorials patides per novel·les que han esdevingut obres importants bastirien un llibre ben extens —només cal fer esment de García Márquez i la seva *Cien años de soledad*, el periple que va haver de sofrir abans de trobar l'editor adient—, i la primera novel·la de l'escriptora italiana, *La casa sul lago della luna*, va estar també fent tombs per les editorials italianes durant bastant temps: «Al començament va ser difícil amb els editors, no era la típica novel·la a l'ús i les seues pàgines potser no seguien aquesta tradició de la *bella pàgina* de la qual parlàvem abans; fins i tot vaig tenir problemes amb el títol. Jo volia que es digués *El germanista*, però l'editor no acabava de veure-ho clar, per fi es va optar per un títol que a mi no m'ha agradat mai; precisament, una de les coses que em fan molta il·lusió de la seua immediata publicació en català és que en compte de traduir *La casa sul lago della luna* s'ha escollit el que jo havia pensat de bon començament.» *El germanista* va ser elogiada pels crítics i pels mateixos col·legues. Així, Giorgio Bassani va dir que la figura del germanista «...no és, en cap mesura, mai, un pretext, una falla. Per contra, és vertadera, com la vida»; Mario Soldati va destacar que «...la bellesa de la novel·la de la Duranti naix de la seua actualitat històrica», mentre que Oreste del Buono va acabar d'arrodonir els elogis tot afirmant que «Novel·les com *La casa sul lago della luna* —en català, com ja hem dit, *El germanista*— no apareixien des de feia molt de temps», però sobretot va sorprendre per la història, per l'excel·lent bastiment d'una trama apassionant: «El protagonista troba un bon dia una obra literària desconeguda que li sembla un *capolavoro*, una obra mestra, aleshores la proposa a un editor que coneix i li l'accepten, però ha de fer-ne el pròleg i una biografia de l'autor.

Aviat es troba que és un personatge sense biografia i ha d'inventar-se-la; és clar que això el condueix a allunyar-se de la realitat. El llibre és, doncs, aquest joc creatiu entre la realitat i la ficció.»

Així, *El germanista*, que ha estat traduïda a dinou llengües, es traduirà aviat al català, però abans s'ha escollit per a la seua estrena en aquesta llengua la tercera novel·la de l'autora —al mig hi va haver una altra obra certament engrescadora, *Lieto fine*—, un llibre que narra la història d'un desarrelament com és *Efectes personals*, la recerca, per part d'una dona que, en veure's per primera vegada en molts anys sense la companyia del seu marit, s'adona que ha viscut només la vida de l'altre: «Sí, la novel·la és una recerca de coses que li permeten a la protagonista continuar en aquesta vida, que hi puga trobar la serenitat suficient pel camí que encara té per davant; és doncs una recerca de petites coses, però també el seu contrari, vull dir, una recerca de la immensitat, de la seva posició respecte al món.»

L'autora d'*El germanista* continua escrivint, encara que sense presses, amb un ritme quasi aristocràtic, suportable, amb la idea, important idea sens dubte, que la lentitud és una bona companyia per a la bona literatura: «Ara mateix estic escrivint una nova novel·la, *La casa de les reines*, i em trobe ben a gust; pense que serà una novel·la contemporània als temps que vivim.»

Espectadora amable dels actes que s'han celebrat per a la presentació d'*Efectes personals*, Francesca Duranti sembla sentir-se feliç a València: «He viatjat bastant i he anat a presentar les meues novel·les a moltes ciutats, però València és especialment acollidora, la gent, els carrers, la llum que la penetra amb aquesta força tan colpidora... Només desitge que la meua persona desperte simpatia entre els possibles lectors.»

Després de l'última conversa, la narradora italiana s'endinsa a soles en la part vella de la ciutat, vol copsar el ritme de la ciutat i s'allunya a poc a poc, possiblement rondinant el particular tarannà d'alguns dels personatges de *La casa de les reines* o potser, simplement, gaudint d'un octubre obert i assolellat, quasi d'estiu.

Xúlio Ricardo Trigo